

Aalborg den 28.01.2021.

Åbent brev til Socialministeren og Folketingets Social- og Retsudvalg

Jeg er uddannet socialrådgiver og har arbejdet med anbringelser, psykiatri og ungdomskriminalitet i de sidste 20 år, yderligere er jeg bestyrelsesformand på et godkendt opholdssted, efter Servicelovens § 66 stk. 1 nr. 6.

Jeg skriver til ordførerne da jeg gerne vil gøre jer opmærksomme på at der de seneste år i det sociale system og i det daglige pædagogiske arbejde, skabes en massiv fejludvikling og et massivt omsorgssvigt for udsatte børn og unge, grundet lovgivningen og de sociale tilsyns fortolkningen af den. Omsorgssvigt over for børn og unge som netop har krav på og behov for omsorg. Jeg tænker ikke, det er det, I politikker ønsker der skal ske i praksis, når I udformer en lovgivning.

Det store omsorgssvigt opstår i forhold til Lov om Voksenansvar og den anbragtes selvbestemmelsesret.

Lov om Voksenansvar: § 3. Ansvar for at varetage den daglige omsorg overgår fra forældrene til plejefamilierne og personalet på anbringelsessteder efter § 66, stk. 1, i lov om social service, når et barn eller en ung anbringes uden for hjemmet. Dette ansvar indebærer bl.a., at plejefamilierne og personalet som led i varetagelsen af denne omsorg kan foretage nødvendige indgreb i barnets eller den unges selvbestemmelsesret for at sikre barnets eller den unges interesser, herunder sikre, at barnets eller den unges fysiske og psykiske behov opfyldes, og at barnet eller den unge opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtager læring.

Stk. 2. Omsorgen for et barn eller en ung skal varetages ud fra en konkret afvejning af barnets eller den unges grundlæggende rettigheder og under hensyntagen til barnets eller den unges alder, modenhed og funktionsevne samt under iagttagelse af proportionalitetsprincippet, jf. § 7.

Private opholdssteder, kommunale døgninstitutioner og sikrede institutioner henhører under Servicelovens § 66 stk. 1 nr. 6 og nr. 7.

Jf. §3 i Voksen Ansvarsloven tilrettelægges det pædagogiske arbejde således, at personalet kan lave indgreb i den anbragtes selvbestemmelsesret. Et sådant indgreb skal godkendes af Socialtilsynet, hvilket reelt betyder, at selvbestemmelsesret, medbestemmelsesret, friheds- og menneskerettigheder har større vægt end den faglige socialpædagogiske indsats.

Der er fra socialtilsynene en ensidig fortolkning af selvbestemmelsesretten, der fuldstændig negligerer den omsorgspligt, som institutioner har overfor anbragte. Uanset den anbragtes forhold før anbringelsen, skal institutionen udelukkende efterleve selvbestemmelsesretten, uanset hvor stor skade, det måtte have for den anbragte. Den anbragte unge kan frasige sig at stå op om morgenen, arbejdsopgaver, skoleundervisning, regler omkring hash/stoffer eller gældende husregler om eksempelvis mobiltelefoni og internet. Lederen må gerne udforme husregler men overskrider husreglen må lederen eller personalet ikke udføre en konsekvens. Dog peger Socialtilsynet på, at de unge også i Husordenen skal have en medbestemmelse, hvilket betyder, at de selv er ramme- og regelsættende.

I praksis betyder det, at en ung, som er anbragt efter Ungdomskriminalitet Lovens § 14 ikke behøver at følge retningslinjerne der står i UKN – dommen, handleplanen eller husreglen, samtidig får det dog heller ikke konsekvenser for den unge.

For at tydeliggøre dette, vil jeg give hverdagseksempler på anbragte unge der har en UKN-dom, hvor personalet ikke må gribe ind for at hjælpe den unge i ikke at bryde loven:

1. En ung anbragt vil gå til købmanden, hvilket ikke må hindres, selv om personalet er klar over, at den unges indkøbstur består af tyveri eller indkøb af alkohol.... Efter Socialtilsynets udlægning vil en hindring være en begrænsning af den unges friheds- og menneskerettigheder. Og dermed ikke tilladt!!!
2. En ung anvender sin mobiltelefon til at skaffe sig adgang til euforiserende stoffer og truer herefter familie eller tidligere omgangskreds. Det kan også være der ringes efter en ven, som skal hjælpe den unge med at rømme, eller et tæskehold med samme formål. Mobilen må ikke inddrages, da det er indgreb i den unges mulighed for samvær og kontakt..... Socialtilsynet vurderer at det er et indgreb i den unges frihedsrettigheder og brud på Grundlovens bestemmelser om privat ejendomsret. Og dermed ikke tilladt!!!
3. En ung med hang til ildspåsættelse, må ikke følges af personalet, da det vil have karakter af overvågning... Socialtilsynet vurderer at det er et indgreb i den unges frihedsrettigheder. Dermed ikke tilladt!!!
4. En ung vælger at rømme, på trods af sin dom eller UKN's pålæg. Den unge må ikke bremses fysisk i sit forehavende, da det vil være et indgreb i den unges rettigheder. Uanset at den unge er kendt for at komme i misbrug under rømning- og sætter sit eget eller andres liv og førlighed på spil..... Socialtilsynet vurderer at det er et ulovlig indgreb i den unges selvbestemmelse. Dermed ikke tilladt!!
5. En ung der er udad reagerende, truende, skadende for institutionens fællesskab må ikke tages væk og sættes i et andet fællesskab i en anden ramme væk fra institutionen for at skabe ro og stabilitet omkring den unge og de andre unge, og hvor effekten for den unges adfærd ændres, og dermed er klar til at komme tilbage til institutionens rammer og starte på ny. Dette betragtes hos det sociale tilsyn som frihedsberøvelse eller et ulovligt indgreb i selvbestemmelsesretten, men er en konsekvens af en uacceptabel adfærd samt en effektiv læring for den unge til at vise sine nye handlekompetencer. Dermed ikke tilladt!!!

Der er ikke sammenhæng mellem lovgivning, Socialtilsynets fortolkning og den daglige pædagogik.

Regering og Folketing bør kontrollere lovene på området, samt de instanser som fortolker lovene. Der bør være en rød tråd i forståelsen og udøvelsen af lovene, således at systemet ikke bare indebærer opbevaring, fejludvikling og hermed offentligt omsorgssvigt for barnet/den unge.

Grundet Socialtilsynenes uenighed/forskellighed i tolkningerne, øges risikoen for omsorgssvigt i behandlingen af de udsatte, idet det nemt går fra deltagelse og udvikling, til ren opbevaring. Det kan vi som samfund, ikke være bekendt.

Forældrenes ansvar overgår til personalet på anbringelsesstedet efter **Lov om Voksenansvar**, men reelt er der så store begrænsninger i dette "ansvar", at det ikke er hjemmel for personalet til at kunne hjælpe eller yde omsorg for den anbragte, som forældre ville kunne. Derfor stilles ansatte på institutioner i en afmagt situation og tør ikke at handle fordi de er nødt til, at beskytte sig selv og sit job mod tilsynenes magt. Lovene tager ganske vist højde for den anbragtes kognitive niveau, alder, modenhed og funktionsniveau, men i socialtilsynets tolkning af den pædagogiske indsats, tages der kun hensyn til alder.

Funktionsniveauet kan være påvirket af såvel misbrug som psykiatriske eller neuropsykologiske problemstillinger som gør, at den anbragte hverken kognitivt eller følelsesmæssigt er alderssvarende udviklet.

De unge er måske anbragt i 1-2-3 år, og ud over at lære almindelig dannelse og opdragelse, skal de også have indhentet et dårligt skoleforløb, lære at forstå at handlinger har konsekvenser, lære at begå sig i sociale fællesskaber. Oveni skal de arbejde sig ud af misbrug, kunne reagere positivt på kravsætning og forstå såvel samfundets som fællesskabets skrevne og uskrevne regler.

Hovedparten af de unge, som anbringes med en dom, er karakteriseret ved omsorgssvigt, diagnoser som ADHD, tilknytningsforstyrrelse, ikke alderssvarende o.lign. De er ofte i misbrug, nogle har været gadebørn, eller gennem flere anbringelsesforløb, og de har aldrig oplevet tydelighed eller konsekvens.

Målgruppen, som alle faglige instanser er enige om, har behov for tydelige voksne, som sætter grænser, som yder konsekvens og stiller krav, samtidig med en omsorgsfuld og relationelt funderet pædagogik.

Når ganske almindelige redskaber i den normale opdragelse fratages personalet, bliver pædagogikken sekundær, og derved opretholdes omsorgssvigten hos den unge i anbringelsen.

Senest som 18-årig møder de krav om ret og pligt. Og hvis de ikke har lært det, vil en dyr anbringelse langt hen ad vejen være spildt. De kan også møde den tidligere i uddannelsessystemet eller i.f.m. en læreplads. Det betyder, at uddannelsen falder på gulvet eller jobbet går tabt.

Når den unge ikke mødes i sine pædagogiske behov, vil der fremadrettet være risiko for en fejludvikling.

De typiske pædagogiske behov for unge anbragte er generelt:

1. Forståelse af konsekvenserne for egne og andres handlinger.
2. Tydelige voksen, som kan og må guide og inspirere.
3. Voksne som kan og må stå fast og sige nej.
4. Voksne som kan og må sætte rammerne for en forudsigelig og struktureret hverdag.
5. Voksne som kan og må sætte proportionale konsekvenser op for den unges handlinger, eller mangel på samme.
6. Voksne som kan og må guide den unge ind i et socialt fællesskab og hjælpe til at fungere i dette.

Socialtilsynenes fortolkning af selvbestemmelsesretten kontra Voksenansvarsloven gør, at de anbragte unge får så stor råderet i eget liv, at det er svært for at tage stoffer og begå ny kriminalitet, ikke må forhindres. Dermed skabes der et offentligt omsorgssvigt, fordi opholdssteder/institutioner ikke har nogle beføjelser til at hindre den unge. I stedet kan opholdssteder/institutioner gribe ind i den unges selvbestemmelsesret, hvilket er en magtanvendelse, som bliver vurderet og tolket i Socialtilsynet.

Socialtilsynet ser ikke mildt på indgreb i de anbragte unges rettigheder, og resultatet bliver, at sådanne indgreb ofte fortolkes ulovlige, hvorfor det er vanskeligt at drage omsorg for den unge. **Dette på trods af, at Voksenansvarslovens § 3, giver mulighed for at foretage indgreb i den unges selvbestemmelsesret, for at varetage den unges interesser, herunder at sikre den unges psykiske og fysiske behov opfyldes og at den unge opbygger kompetencer til at opbygge sociale relationer, trives og modtager læring.**

Eksempler på offentligt omsorgssvigt:

1. Når den unge kriminaliserer sig selv ved at tage nøgenbilleder og videresende dem, eller bruger dark Web, må opholdsstedet ikke inddrage mobil eller pc for at hindre den unge. Risikoen er en ny dom, men når det kunne være hindret, må det karakteriseres som offentligt omsorgssvigt.

2. Når den unge går til købmanden og stjæler, og drikker en flaske vodka, selv om det kunne være forhindret, er der tale om offentligt omsorgssvigt.
3. Nyeste eksempel, omhandler en ung på andet opholdssted, som anbringes midlertidigt i sommerhus, med to pædagoger, da der afventes ledig plads på sikret døgninstitution. Den unge bruger sin mobil til at kontakte andre unge, bl.a. på andet opholdssted, og opgiver adressen på sommerhuset. Resultatet bliver at en pigebande stormer sommerhuset, banker pædagogerne og befrier den pågældende! Efterfølgende kommer der naturligvis straffesager på de deltagende piger. Men betydningen af, ikke at måtte inddrage en mobiltelefon, får vidtrækkende konsekvenser, og yderligere kriminalitet, for de involverede. Ganske enkelt fordi de ikke forstår at se konsekvensen af deres handlinger.

Eksemplerne er nogen af mange, og i overensstemmelse med virkeligheden. Jeg opfordrer politikerne til at indhente flere eksempler fra andre § 66 stk. 1 nr. 6. tilbud. Eller tage fat i organisationerne FADD og LOS. Eksemplerne er talrige.

Fælles retning og konsekvens kan etableres:

Nu har jeg selv erfaret fra tidligere, at det er muligt at skabe gode anbringelser for de unge, og efterfølgende se de unge komme ud af kriminalitet og misbrug og tage en uddannelse. Desværre er den eksisterende lovgivning og Socialtilsynets tolkning heraf, et stort tilbageskridt, hvor den unge anbragte langt hen ad vejen, får ansvaret for egen behandling. Et ansvar som ikke kan forsvares, hverken fagligt, pædagogisk, socialt eller retssikkerhedsmæssigt. Og det er vel ikke det, som er formålet med UKN eller Socialtilsynets virke?

Af Årsberetning fra UKN, kan man læse; ” *Med reformen ønskede aftalepartierne at sætte mere konsekvent og tidligere ind over for ungdomskriminalitet for dermed at bringe børn og unge ud af kriminalitet og tilbage i fællesskabet. Partierne ville på denne baggrund grundlæggende ændre måden, hvorpå børn og unge mellem 10 og 17 år, der har begået kriminalitet, blev håndteret, og sikre, at de redskaber, som allerede var til rådighed, blev brugt målrettet og konsekvent. Det skulle sikres, at der er en helhedsorienteret indsats med mærkbar og hurtig konsekvens, og at børn og unge bliver stillet til ansvar, når de begår kriminalitet, samtidigt med at de understøttes i en kriminalitetsfri tilværelse fremover. Som led i det første af reformens fem fokusområder, ”Fødekæden til den hårde kerne skal stoppes” (fokusområde 1), blev der iværksat følgende initiativer:*

1. Der oprettes et Ungdomskriminalitetsnævn

2. Der fastsættes skarpe frister for Ungdomskriminalitetsnævnets og retssystemets behandling af sagerne.

3. Der oprettes en ungekriminalforsorg I bemærkningerne til lovforslag nr. L 84 af 26. oktober 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet er det anført, at forslaget har til formål at gennemføre de initiativer i aftalen, der vedrører indsatsen over for børn og unge i alderen 10 til 17 år, som begår alvorlig eller omfattende kriminalitet (fokusområde 1).

I lovforslagets bemærkninger er endvidere anført følgende: ”I den nuværende indsats mod ungdomskriminalitet mangler der fælles retning og konsekvens. Hverken det sociale system eller

retssystemet evner at gribe tidligt nok ind og hjælpe de unge, inden de havner på samfundets skyggeside. De unge oplever ikke at blive stillet til ansvar for deres kriminelle handlinger”.

For at understrege mine påstande, har jeg nederst anført diverse paragraffer fra Voksenansvarsloven. Loven tilkendegiver muligheder for indgreb, men Socialtilsynet underkender til enhver tid disse indgreb som ulovlige, hvilket truer opholdsstederne på deres eksistens samt udsatte unges fremtid, i fortsat misbrug, manglende uddannelse/job, uværdig tilværelse eller ikke godkendt samfundsborger.

Med de begrænsninger, som pålægges opholdssteder/institutioner, kunne det anføres, at der skal oprettes flere sikrede døgninstitutioner for at sikre denne målgruppe. UKN opgør i sin Årsrapport fra 2019, at der er henvist 695 sager vedrørende personfarlig kriminalitet. De sikrede institutioner udbyder i alt 126 pladser. I denne normering skal også tænkes at varetægtssurrogat indgår. Det er derfor ganske naturligt, at hovedparten af de dømte unge anbringes på opholdssted, fremfor på sikret døgninstitution. Alene økonomisk for kommunerne kan der være en prisforskel på kr. 150.000 pr. anbringelse om måneden.

Af Ankestyrelsens Benchmarkundersøgelse maj 2018 fremgår det;

”De sikrede døgninstitutioner har i gennemsnit de unge anbragt i 65 dage. Den korte tidsramme for arbejdet gør, at der er fokus på at sikre og udrede de unge. Ofte er der også brug for at afruse og arbejde med misbrugsbehandling. Kombineret med den korte tid, de unge er på institutionen, er det ofte ikke muligt at opnå mål for udvikling. Anbringelsen på den sikrede døgninstitution er ofte en kort fase, hvor den unge sikres og udredes med henblik på at understøtte efterfølgende tiltag”.

Endvidere at;

” I undersøgelsen skelner vi mellem ydre styring og indre styring. Med ydre styring prøver man at styre de unges adfærd ved at fastlægge rammer og regler omkring den unge og derigennem give de unge en mere rolig og forudsigelig hverdag. Med indre styring prøver man at understøtte og arbejde med den unges egen motivation, så den unge selv har lyst til at regulere og ændre sin adfærd. På alle institutionerne understreger de, at yderstyring og stabile rammer er en nødvendig forudsætning for at kunne yde omsorg og arbejde med de unges indre styring”.

Det betyder reelt, at det pædagogiske arbejde, som skal danne grundlag for den unges udvikling, foregår i et andet regi; herunder opholdssted/institutioner. Anvendelse af ydrestyring som en proces, hvor den unge anbragte oplever at blive støttet i en fastsat ramme, vil dog langt hen ad vejen tolkes som et ikke lovligt indgreb i selvbestemmelsesretten af Socialtilsynet, hvorfor der opstår et dilemma mellem tolkning af lovgivningen og den praktiserede pædagogik og dermed et offentligt omsorgssvigt. Jf. Ankestyrelsens konklusion om; **” at ydrestyring og stabile rammer er en nødvendig forudsætning for at kunne yde omsorg og arbejde med de unges indre styring”.**

Min pointe bliver således, at de lovgivningsmæssige rammer, eller Socialtilsynets tolkning heraf, forhindrer at den nødvendige pædagogiske indsats ydes overfor de unge, som er anbragte med en dom, eller truet i.f.t. kriminalitet og misbrug. Dette på trods af, at alle nødvendige pædagogiske og sociale redskaber er til rådighed, for at sikre en kriminalitetsfri tilværelse i vor alles fællesskab. Det handler således ikke om, som vi ellers er vant til at høre, om flere midler i form af penge og uddannelse. Grundlaget er på plads, men personalet skal have hjemlen til at kunne gribe ind og beskytte den unge, i ikke fortsat at skade sig selv og samfundet.

I mit daglige arbejde oplever jeg, at det ikke kun handler om begrænsninger på det opholdssted, hvor jeg optræder som bestyrelsesformand, men at opholdssteder generelt oplever disse begrænsninger. Nogle har

endda valgt at lukke, fordi de anbragte unges selvbestemmelsesret, er så højt hævet, at det ikke har været muligt at behandle ud fra en pædagogisk indsats.

Det offentlige omsorgssvigt uddanner flere unge voksne med depressioner, psykiske syge, misbrug, manglende forståelse for deltagelse i samfundet.

Ledere fra opholdssteder og døgninstitutioner har siden 2014 gjort forskellige faglige organisationer og politikere opmærksomme på ovenstående problematik. Bl.a. gennem offentlig debat. Nu skriver vi 2021 og der har hidtil ikke været nogen reel forandring på området.

Mit håb er at politikerne vil tage mit brev alvorlig og kontakte mig eller invitere mig over til en mere dybdegående uddybning af det offentliges omsorgssvigt der hver dag udøves for udsatte unge.

Med venlig hilsen

Henning Falken

Lov om Voksenansvar: § 3. Ansvar for at varetage den daglige omsorg overgår fra forældrene til plejefamilierne og personalet på anbringelsessteder efter § 66, stk. 1, i lov om social service, når et barn eller en ung anbringes uden for hjemmet. Dette ansvar indebærer bl.a., at plejefamilierne og personalet som led i varetagelsen af denne omsorg kan foretage nødvendige indgreb i barnets eller den unges selvbestemmelsesret for at sikre barnets eller den unges interesser, herunder sikre, at barnets eller den unges fysiske og psykiske behov opfyldes, og at barnet eller den unge opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtager læring.

Stk. 2. Omsorgen for et barn eller en ung skal varetages ud fra en konkret afvejning af barnets eller den unges grundlæggende rettigheder og under hensyntagen til barnets eller den unges alder, modenhed og funktionsevne samt under iagttagelse af proportionalitetsprincippet, jf. § 7.

§ 4. Lederen af et anbringelsessted efter § 66, stk. 1, nr. 6 og 7, i lov om social service kan fastsætte en husorden, der angiver de nærmere regler og retningslinjer for ophold på institutionen, jf. dog stk. 2.

Tilbageførelse ved rømning

§ 10. Personalet på anbringelsessteder efter § 66, stk. 1, nr. 6 og 7, i lov om social service kan som led i omsorgspligten tilbageføre et anbragt barn eller en anbragt ung, der rømmer, når barnet eller den unge udviser en adfærd, der medfører en risiko for skade på barnet eller den unge selv eller på andre.

Undersøgelse af person og opholdsrum

§ 16. Lederen af et anbringelsessted efter § 66, stk. 1, nr. 6 og 7, i lov om social service eller den, der bemyndiges dertil, kan uden retskendelse beslutte, at der skal foretages en undersøgelse af et anbragt barns eller en anbragt ungs person eller opholdsrum, hvis der er bestemte grunde til at antage, at barnet eller den unge er i besiddelse af effekter, og besiddelsen medfører, at ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn ikke kan iagttages, jf. dog stk. 2.

Indgreb i den anbragtes adgang til internet og telefon

§ 19. Kommunalbestyrelsen kan uden retskendelse træffe afgørelse om, at personalet på anbringelsessteder efter § 66, stk. 1, nr. 6 og 7, i lov om social service kan foretage indgreb efter stk. 2 og 3 over for unge over og under 18 år, hvis de pågældende er anbragt på et anbringelsessted i henhold til en strafferetlig dom eller kendelse.

Stk. 2. Der kan træffes afgørelse om, at den anbragtes brug af telefon og internet i et konkret tilfælde skal påhøres eller overvåges, når dette skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.

Stk. 3. Der kan træffes afgørelse om, at den anbragtes adgang til at benytte telefon og internet afbrydes eller forhindres, hvis det er nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet.

Stk. 4. Stk. 2 og 3 omfatter ikke den anbragtes kommunikation med offentlige myndigheder, advokater, værger eller bistandsværger.

Stk. 5. Stk. 1 omfatter ikke unge over og under 18 år, som bliver boende på anbringelsesstedet, efter den strafferetlige foranstaltning er ophævet.